

precepto

mortu⁹ ē. Post multos vero annos cum aperiebatur sepulchrum eius: totum corpus eius putridum erat preter linguam eius. Sed rane linguam illam inter se voluentes rodere non valebant: in signum quod lingua illa non erat digna in terram redigi pro eo quod multos homines leserat: Et miser ille homo cuius lingua illa erat. iam in aeterna et post iudicium in corpore et anima in eternum torquetur: nec tamen consuetum. Unde Apocalyp. xix. Hors fugiet ab eis.

De sexto precepto

Non mechaberis. Hoc sextum preceptum expresse prohibet lesionem conjugalem in persona coniuncta. sicut precedentis preceptum prohibebat lesionem alicuius in propria persona. Unde secundum Augustinum. Illud preceptum prohibebat lesionem alicuius in persona propria: istud autem omnem illicitum concubitum: et hoc simpliciter. Unde dicitur. Non mechaberis. id est. nulli alteri excepto federe matrimoniali te commiscebis: ut dicit glossa interlinearis.

Sciendum tamen quod istud preceptum transgrediuntur septem genera hominum. Primum sunt fornicarii sicut solutus cum soluta. Et licet quidam dixerint fornicationem simplicem non esse peccatum mortale hoc tamen Henricus de stir. dicit esse falsum et impossibile propter duo. Primum quod fornicatio simplex inuenitur in diuina lege prohibita. Lex autem diuina nihil prohibet nisi peccatum mortale. Secundo patet euidenter quia nihil a participatione celestis regni excludit nisi peccatum mortale. Sed propter simplicem fornicationem aliquis excluditur a participatione regni celestis: ut patet per apostolum Ephes. v. Hoc autem scitote quoniam fornicator aut immundus non habet partem in regno dei. quare. etc. Ex quo patet quod luxuria est malum peccatum: quod nunquam potest scienter et voluntarie fieri sine pec-

cato mortali. Homicidium potest fieri sine peccato iusticia exigente. ut cum iudex amore iusticie aliquem occidit. vel etiam quando vim vi repellere decet. ut patet in quinto precepto. Item aliquis potest furari sine peccato in extrema necessitate. quia tunc omnia sunt communia. Item in festis potest quis laborare sine peccato. Item quando quis potest iurare sine peccato. Similiter et irasci potest quis quando quis sine peccato. sed nullus potest fornicari sine peccato scienter quia mortaliter peccat. Bonam quod aliquis nullum malum cogitauerit neque dixerit neque fecerit. et omnia bona egerit que excogitari possunt. et semel fornicetur et sic decedit sine penitentia: tunc de necessitate damnabitur: etiam si omnes misse que usque ad finem mundi celebrabuntur ab ecclesia pro eo celebrarentur non liberarent eum a morte eterna. Et propter illam breuiem delectationem omni gaudio celi et societate beatorum priuabitur. Unde Hieronymus. Qui luxuriatur uiuens mortuus est. **B** Sciendum quod ad detestatum huius fornicationis que fit cum meretricibus valent tria. Primum est hoc quod quando quis sunt coniugate. et sic quando aliquis credit se peccare cum talibus simpliciter fornicatione ipse quando quis committit adulterium. Secundum quia quando quis talis committit incestum. quia quando quis tales meretrices cognite sunt a consanguineis illius qui peccat cum eis. ergo si duo consanguinei peccarent cum una soluta meretrice: tunc primus absoluitur a simplici sacerdote. secundus autem mittitur ad auctoritatem episcopi. Tertio quod cum talibus peccat magno se committit delictum: licet non sint coniugate et affines eius. ipse tamen secundum Guil. lugdunensem. in summa viciozum capitulo de luxuria eque peccat: ac si forent. ex quo equalis est contemptus.

Defloratio virginum quod magnum peccatum est.

De sexto

Secūdi sunt q̄ cōmittūt stuprum
q̄d est illicita defloratio p̄ginū.
¶ Ad detestatiōem huius
peccati. s. stupri valent quattuor. Prīmū
est magnitudo huius peccati. q̄ ostēdit in h̄
q̄ sichen fili⁹ emor q̄ filiaz iacob dinam
corrupit interfect⁹ est hac d̄ causa cū p̄e
suor roto populo vrbis sue: vt legit̄ **Ge
nes. xxxiij.** vbi iuenies hystoriaz rei ge
ste. **Secundo** quia hoc peccatuz aufert
virginitatem que est thesaurus incom
parabilis. **Unde Eccl. xxvi.** Nō est cō
digna ponderatio continentis anime.
Omnia enim visibilia in terris precellit
dignitas virginitatis. **Unde Ambro.**
in li. de officijs. **Super** greditur virgini
tas conditionē humane nature. p̄ quaz
homines angelis assimilant. **Itē idem**
Qui nō nubunt z vxores non ducunt si
cut angeli in terris sunt. **In** signū hui⁹
dignitatis debetur eis fructus centesim
mus. cum coniugatis solum debetur tri
cesimus: z viduis solum sexagesim⁹. **In**
super perduto isto thesauro nunquā re
cuperari potest. **Unde Isidor⁹** d̄ sum
mo bono. **Omne** peccatū per penitentiā
recipit vulnerum sanitatem: virginitas
autem si labitur nulla penitentiā repa
ratur ad integritatem. **Unde etiā** **Hie
ronymus.** **Audenter** loquor cum etiā
de omnia possit: suscitare tamen nō po
test virginem post ruinam: valet quidez
liberare de pena: sed non valet corona
re corruptaz. **Tertio** quia virgo casta ē
vxor z sponsa christi: qui est summus sa
cerdos: qui virginē deberet ducere i vxo
rem: vt habetur **Leuitica. xxi.** **Nodo** si
quis vere diligeret sponsum virginis id
est xpm: non sponsam eius pollueret. h̄
patet. **Si** quis maritum alicuius mu
lieris veraciter z fideliter diligeret: vxo
rem eius nullo modo pollueret etiā si
vxor cōsentiret ei. **In** sup aduertere de
beret talis: q̄ christus qui est sponsus p̄
ginis scit z videt q̄ sponsam eius pollui
is. **Et** si hoc tibi fieret cum vxore tua le

gittima: nōne punires illū z irasceres
sup eum qui talē tibi iniuriam z irreue
rentiam facerz in coniuge tua. z cum hoc
te p̄ite z vidente. **Sic** similiter accēden
dum est de christo cui omnia nuda z ap
ta sunt: qui indubitanter talē irreueren
tiam sibi in sua sponsa factam grauit in
te vindicabit nisi penitueris z eum pen
tētia placaueris. **Quarto** quia ille q̄ illi
cite deflorat aliquam virginem. aliquā
do ē occasio mille fornicationum quas
ip̄a postmodum p̄mittit. quia ille q̄ p̄i
mo corrumpit clausuram v̄l sepē alicu
ius hortū v̄l vinee: occasio ē illius dam
ni q̄ faciūt q̄ postea veniūt: q̄ aliter nō
intraissent. **Quia** est cōis regula. q̄ q̄ oc
casionem damni dat: damnū fecisse vi
detur. **Et** talis virgo sic corrupta quan
doq; nunq̄ maritū legitimū habebit.
sed cōmunis oibus erit. z quocūq; pec
cata sic p̄petrauerit: ille q̄ eam p̄mitus
violauit omnū reus erit. **Sciēdum** q̄
hec est differentia inter stuprum z raptū
Nam stuprum est illicita defloratio vir
ginum: ita tamē q̄ ip̄a puella sp̄tanca
voluntate in talem defloratiōem p̄sentit
at **Raptus** autē dicitur quando cūq; p̄
raptoris violētiam virgo defloratur. **Et**
talis raptor grauit peccat. z debet ex
communicari cum omnib; suis fauorib;
bus. vt patz. **xxxvi. q. ij. ca. i.** **Unde** eti
am dicit̄ extra de adulterio. q̄ si q̄s de
florat virginem inuitā tenet ducere eaz
vel maritare. **Sed** si defloret eam volū
tariam: ad neutrum tenet. **In** foro ta
men penitentiali est intelligēdum q̄ pu
elle satisfaciāt vel cum ea componat. **Er
go** p̄fessores debent iniungere illis q̄ vir
gines deflorauerunt p̄ penitentiā q̄ eis
satisfaciāt. **Tamen** nunq̄ potest tale
damnū plene recompēsare. quia virgi
nitas est thesaurus incomparabil. **¶**
illi defloratores virginū grauit puni
antur patz p̄ tale exemplū. **Diles** qui
dam virginem quādam sepius corrupe
rat: quo mortuo cum illa p̄ eo oraret et

precepto

fleret: mortu⁹ miles visibiliter apparēs
cū voce rauissima illam alloquēs. **Q**ue
dū quererz causam rauitatis eius: ait.
Quia invocis dulcedine gloriabar can-
tilenas luxuriosas z seculares decātan-
do. **C**uius cū crura nigerrima z scabio-
sa z vlceribus plena apparerent: z inqui-
reret causam: respōdit **Q**uia multū glo-
riabar in cruribus meis de pulchritudi-
ne: more militari illa extendēs z ornans
supbe. nūc inter spīnas gradior crucior
et vulneroz in illis. **I**lla iterū dixit. **D**o-
mine q̄s est reliquus status vester? **E**t il-
le. aperī oculos tuos z vide. **E**t reiecit
pallium a pectore quo amictus videba-
tur. z vidit maximū bufonem z terri-
mum pectori eius inherētem: ita vt bra-
chijs eius collum stringeret z os suū ori
illius iūgeret. **C**uius etiam venter p̄ vē-
trem dependēs pedibus eius genitalia
quasi quibusdam lorīs stringeret ligare
videbat. **R**eq̄situs quare hoc pateret.
Respōdit: p̄ osculis lubricis q̄bus te z
alias mulieres illicite osculatus sū hec
patior oscula: pro amplexibus tuis strī-
gor amplexibus bufonis. pro ope libi-
dinis in genitalibus crucior sine cessatio-
ne. **C**um mulier q̄reret vtrum ab his
penis essz liberāndus: respōdit **N**ō ores
pro me quia nihil mihi p̄dest. qz eterna-
liter damnatus sum. z hoc ideo. qz me-
dicinam penitētie neglexi. hoc dicto dis-
paruit. **M**ulier postea inclusorium ele-
git. z tibi peccata sua defleuit.

De adulterio.

Quercij sunt q̄ transgrediunt legē
coniugalis promissionis qui sū-
dem cōiugalis thozī temere vīo-
lantes per adulterium se pollūnt. **U**n-
de dicitur. **A**dulteratio est quasi ad alte-
rum thozum illicita accessio. **E**t iō adul-
terium est grauius peccatū q̄ stuprum
quia maior fit iniuria in abusu mulieris
que alterius potestati subijcitur. **S**ag-
nītudo hui⁹ vicij potest ostendi per sex.

Primo quia est contra sacramētum

matrimonij quod ip̄e deus instituit in
paradyso in statu innocentie. vnde fit i-
iuria tanto sacramēto: nō absqz magna
dei cōtumelia. **S**i monachus p̄fessus
ordinis sancti benedicti vel alterius san-
cti peccat transgrediendo ordinem quē
ille sanctus instituit. quid tūc de illis q̄
transgrediūtur ordinem quem deus p̄
se instituit. s. matrimonium. **S**ecun-
do per hoc q̄ est contrarium iuri natu-
rali. **U**nde etiam ex p̄cepto iuris natu-
ralis est hoc. quod tibi nō vis fieri alte-
ri nefacias. **E**rgo sicut tu nō velles q̄
aliquis cum vxore tua peccarz: sic tu nō
pecces cum vxore alterius. **I**us ergo na-
turale docet hoīem q̄ hoc nullo modo
debet facere homini alteri quod odit sibi
fieri. **T**ertio quia hoc peccatū exul-
perat om̄e furtum temporale. quia illd̄
quod sic aufert suo pximo est maius q̄
cunqz terrena substātia. hoc patz. quia
plus debet diligere vxorem suam super
oīa temporalia. immo sup̄ oēs alios ho-
mines in mūdo existentes. **U**n̄ **G**enes-
ij. dixit **A**dā de **E**ua vxore sua **P**rop-
ter hoc relinquet homo patrem z matrē
et adheret vxorī sue. **I**n signum hu-
ius multi sunt qui potius vellent exher-
edari z omnibus temporalibus priuari
q̄ hoc malum scienter z voluntarie in
suis vxoribus sustinere. **Q**uarto qz
hoc viciū quodammodo assimilatur
homicidio. **C**ū em̄ vir z mulier sint vna
caro: vt patz ex veteri testamēto. vnde
Gen. ij. q̄ postq̄ misit dominus sopo-
rem in adam: tulit vnam de costis eius
et inde formauit eā. **T**ūc post sopo-
rē z formationem dixit adam. **H**oc os ex
ossibus meis z caro de carne mea. **I**te
in nouo testamento. vt habet in euāgelio
Matth. x. vbi christ⁹ dicit. **I**n nō stz
duo sed vna caro. **E**rgo q̄ aufert vxorē
suam alicui. idē est ac si ip̄m sibi aufer-
ret. **E**rgo. phibitio adulterij in decalo-
go immediate ponit post phibitionem
homicidij. z ante phibitionem furti.

De sexto

Unde Clemēs papa. Quid in oibus peccatis adulterio grauius: scdm em̄ in penis locū tenet. id est in phibitōibus. **Q**uinto potest ostendi p̄ mala que sequunt̄ ex adulterio. Sequitur aut̄ ex h̄ peccato homicidia. vñ Dauid cū in adulterium cecidisset fecit interfici mulierem suā. Sequit̄ inde etiā qñq; incestus. vt scz q̄s cognoscat filiam patris sui vel ei⁹ vxorem ignorās quis sit pater ei⁹. Itē sequitur ex hoc peccato exhereditiōes. **Uñ Eccl̄. xxiij. Mulier relinques suum virū peccabit statuēs hereditatē ex alieno matrimonio. Sciendū q; mulier que de adulterio cōcepit filium: ita q; ille puer qui nō est filius suscipit sibi expēsas ab eo qui putat̄ esse pater. z suscipit hereditatem cū alijs filijs qui sunt veri heredes: tūc talis mulier z similis talis filius spurius si hoc sciēt̄ fecerint z admiserint in p̄iudiciū heredū: ambo tam mulier q; spurius damnabunt̄ si sic decedūt. Ergo cōsulte agendū est mulieri in tali casu s̄m informatōem discreti cōfessoris. Et de hac materia plenius habet̄ in summa pisana Adulterium. i. ij.** **S**exto potest ostendi grauitas adulteri ex penis que infligunt̄ pro hoc vicio. Pro quo sciendū q; adulterium puniunt̄ quādoq; corporaliter: quādoq; tēporaliter: quādoq; spūaliter: quādoq; eternaliter. Et primo corporaliter quandoq; a deo. vñ. ij. Regū. xij. dixit Nathā ad Dauid postq; pmisit adulteriū. Nō recedet gladius de domo tua vsq; in sempiternū: eo q; despereris me z tuleris vxorem vñe ethēi. Et quādoq; talis adulter ex pmissione diuina torq̄tur qñq; h̄ in presenti a diabolo in terrore aliorum. **Uñ Petrus damianus dicit q; qdam vir rusticus in vigilia sanctorū Seruasij et Prothasij martyriū mane surgēs boues suos ad pascua duxit. h̄ vicinus suus se illum simulans febricitantē: lectus vxoris ingredit̄: quem vxor vt maritus suū febricitantē z frigus sustinentē am-**

plectitur: quam ille cognoscens stat̄ recessit. Nec multo post maritus ei⁹ rediens stratū recepit: z debitū petiuit. Cui vxor exprobrās ait. Optime poteris hodie eciam martyri ingredi que tibi cōtigua est cū cereris christianis. Cūq; ille attētius audiret qd̄ illa loqueretur: z p̄ ordinem didicisset: p̄sternati mēte z gnouerūt se esse delusos. Tandem sum̄ pro spiritu vindictā a domino postulabant: z vt latēt̄ adulterium notū faceret. Hox adulter demone plenus z seipm̄ lacerans ecclesiā intrauit: modo in altum volans: modo in una se precipitans: modo ad parietem caput elidens modo ad pauimentū se p̄sternens: tandem infelicem animā coram populo exalauit. Item quādoq; puniunt̄ temporaliter. vt a iure quādoq; sustigantur. z quondam lapidabuntur. vt patz Jobis viij. vbi scribe z pharisei duxerūt mulierem in adulterio deph̄esam ad iesum dicētes. q; moyses p̄cepisset talem lapidari. Tūc christus dixit. Qui sine peccato est vestrū p̄mus in eam lapidem mitat. Si modo omēs deberent lapidari: forte lapides deficerent. z si h̄c nō: tamen in futuro ip̄s cōtinget si nō penituerint. Item spiritualiter. s. in puatōe regni celestis. Unde apostolus. Adulteri regnū dei nō possidebūt. Item eternaliter. Unde Apoca. xxi. Erit ps eorum in stagno z sulphure z i igne vñe. Osee ij. Omnes adulterantes quasi diban⁹ accensus. Unde exemplū. Legitur q; quidam vir sanctus et deuotus orauit p̄ vxore sua defuncta. Illa apparēs dixit ei q; sequer̄ eam: z duxit euz ad domum teterrimam: in qua vidit demōes horribiles portantes cupam vnam igneam in quam proiecerunt burgensem vnum mortuum de villa sua z vxorē alterius: z ibi comburebantur et balneabantur tanq; in metallo bullienti. Et natabant in tali pena tanq; pisa in olla bullienti. z ambo clamauerunt vt ve

precepto

ve. Quod ille audiens perterritus est. Tunc
 vxor eius dixit ei. Cum his quos bene
 nosti balnearer ego eternaliter. nisi mise
 ricordia dei per penitentiam a peccato me
 reuocasset. Illi enim duo relicto maritali
 thoro adulterio sibihuiusmodi adhererunt
 diu simul peccantes: et horum peccatorum
 ego mediatrix fui. et eis modum et viam ad
 hoc dedi perpetrandum. Sed illis in pec
 catis morientibus: ego penitentiam protuli
 salutarem. Tunc vir dixit. Quid tunc eis
 profuit confessio in agone et sacramentorum
 susceptio? Respondit mulier. nihil eis
 profuit. quia non ex charitate sed ex timore
 processit talis confessio et penitentia. Unde
 apostolus. Sola charitas est que libera
 rat a morte. Ergo quod non fit ex chari
 tate non est meritorium vite eterne.

Quarta transgrediunt legem regula
 ris professionis qui votum continentie que
 se deo astrinxerunt miserabiliter violant.
 et isti peccant contra fidem deo datam
 et contra veritatem diuine obligatiois
 qua se deo astrinxerunt. Unde tales sa
 crilegi dicuntur. ut sunt religiosi et sacer
 dotes in sacris ordinibus constituti. et
 sanctemoniales postquam per velationem
 fuerint domino consecrate. Et hoc pec
 catum est omnibus predictis grauius.
 quia in eo maior fit iniuria ipsi deo.

Quinti transgrediuntur legem natu
 ralis conditionis. ut incestuosi: qui cum
 consanguineis suis commiscetur. quod
 tamen aliqua animalia bruta facere ve
 rentur. ut patet de camelo qui sue matri
 proprie naturaliter refugit commisceri.
 Unde narrat philosophus. xi. libro de
 animalibus. quod quidam oculos cameli
 cum clamide sua obtexit. et sic matrem su
 am submisit. Quod cum camelus post
 concubitum cognouisset statim calcibus
 illum peremit et suis pedibus coculcauit.
 Item hoc peccatum hominem quasi canem
 reddit. Canis enim in opere suo non seruat
 consanguinitatem. Item propter magni
 tudinem istius peccati apostolus Dau

lus tradidit sathane ad cruciandum illum
 fornicatorem que cum nouerca sua peccauit
 ut habetur. i. ad Corinthios. v.

Sexti
 transgrediunt legem naturalis inclina
 tiois: que vitio indelicibili se contaminant con
 tra naturam peccantes et naturalem usum
 coeundi quacumque arte vel ingenio puer
 tentes. Et hoc peccatum secundum Augustinum
 est grauius omnibus alijs: propter quod mu
 tum vel indelicibile dicitur eo quod ipsum nomi
 nare turpissimum est. Item os dicentis et
 aures audientis polluantur inde. ut
 patet. xxxij. q. v. In eo. Et istud idem pec
 catum propter suam enormitatem est vni
 de peccatis clamantibus ad diuinam vlti
 onem et eam iugiter postulantibus. Unde
 Gene. xix. dixit dominus. Clamor sodomor
 rum et gomorreorum multiplicatus est: et pec
 catum eorum aggrauatum est nimis. Et post
 ista dominus quasi admirans et dubitans su
 per tanto scelere dixit. Descendat et videbo
 vtrum clamorem opere compleuerunt:
 quasi diceret. Incredibile mihi videtur
 homines tantum flagitium perpetrasse: et tan
 tum peccatum in natura humana esse. Et hec
 fuit etiam vna causa quare christus tam diu
 distulit incarnari. Etiam in signum huius om
 nes sodomite extincti sunt in nocte natiuitatis
 christi. Ad designandum quod animo
 humana natura nunquam incurtere debe
 ret tale peccatum. quam naturam filius dei
 dignificauit cum homo natus sit. Et sciendum
 quod tales sodomite pessimi homines
 sunt. Unde Gen. xij: Homines autem
 sodomite erant pessimi: et peccatores co
 ram domino nimis. Item grauitas illius
 peccati patet ex vindicta subuersiois
 cuiusque ciuitatum. in qua vindicta attende
 dum est quod dominus non solum puniri no
 centes voluit. sed etiam innocentes. scilicet
 uulos vnius diei. In hoc est prouisus pu
 eris ne diuitum viuentes exempla patrum
 sequerentur et grauius damnarentur. Et
 etiam circumiacentes regiones punire vo
 luit. Nec solum homines sed etiam ani
 malla in terra nascentia: ipsamque terram

De sexto

destruxit: eā conuertēdo in mare mortuum: in q̄ nihil uiuit nec auis nec piscis. **U**nde **Gen. xix.** Dominus pluit sup sodomam z gomorrā ignem z sulphur de celo subuertit ciuitates has z oēm circa regionem: vniuersos habitantes vrbium z cuncta terrez uerentia. **E**t cuz ista pena punitū est hoc peccatū a tempore abrae vsq; ad hanc diem. z interim longū spacium est transactum. **Q**uia ab abraam vsq; ad xpm elapsi sunt duo milia sexcenti septuaginta sex anni. **A** christo aute iam transacti sunt mille quadringenti q̄draginta quattuor anni. **H**is simul computatis sunt quattuor milia annoz centuz viginti anni. **E**t adhuc vsq; hodie semper punitur hoc peccatuz: quod ante tot annos pperatum est. quia nihil potest ibi uiuere nec auis nec piscis. **E**t ergo idem locus dicitur iaz mare mortuū. **I**te nec homo cogitare debet d̄ tali peccato. **U**nde vxor ipi? **L**oth deducta d̄ sodomis cum filiabus z marito respiciens retro uersa est in statuā salis: ad oñdendum quantum displiceat deo memoria huius peccati.

Actus matrimonij quādo est peccatum z quādo non.

Septimi transgrediuntur legem naturalis dilectionis: vt sūt ipsi coniuges concubitū coniugales cum nimia libidine exercentes. **A**d cuius pleniorē intellectū est notandū q̄ actus matrimonialis fit sex modis. **P**rimo cū fit causa plis pcreande ad cultuz dei. z hoc est opus pietatis z nullū peccatuz. sed potius meritorium. **U**nde **Gen. p.** dixit dominus ad adam z euam **A**rescitez multiplicamini. **S**ecūdo cū fit causa reddendi debitum: z hoc est actus iusticie. **U**nde apostolus **V**xori uir debitum reddat. **Q**uia quilibet in matrimonio constitutus tenetur reddere debitū cum ab eo exigitur p loco z tempore. **E**t si hoc ex contemptu dimitterz: grauer peccaret. **E**t tali modo actus matrimo-

nialis ad reddendū debitum pro loco z tempore: nullum est peccatū sed potius meritorium. **T**ertio cū fit causa fornicationis vitā de: non in se sed in ipa coniuge. **E**t hic actus est etiam licitus z nullum est peccatū. non tamen uidetur habere rōnem meriti. **E**t isto modo antiq̄ patres vsi sunt actu coniugali cum magno timore dei z cum magna mentis puritate solum intēdētes in eo diuini cultus propagationem. **Q**uarto fit causa delectationis. z tunc distinguitur. **U**el illā delectationem exercet affectu maritali: aut fornicario. **S**i maritali vtpote si delectatio sistat infra terminos matrimonij: ita q̄ eam nō cognoscerz si vxor eius nō esset: sic solū peccaret uenialiter. **S**i autem affectu fornicario vtpote quādo affectus delectationis z concupiscentie fertur extra terminos matrimonij: ita q̄ eā cognoscere uellet: etiam si vxor eius nō esset tūc peccat mortaliter. quia tūc amor istius delectationis preponit deo. **Q**uinto committitur actus matrimonialis qui dicitur impetuus. z est iste actus qui ex sola libidine pueniēs methas honestatis z rationis transcendit. **Q**uod fit primo faciendo libidinem per meretricias blandicias: aut causa explēde libidinis vt cum vntur calidis z incētuis vtpotentior sit ad illud factū. vel cum conat̄ facere cum nō appetat: tunc credo eum mortaliter peccare. **xxij. q. iij. D**ugo. **S**exto cum cōtra naturā vel naturales vsum cognoscit vxorem suam: tūc mortalissime peccat. quia omne animal naturam suam seruat: sic etiam debet hō. **N**on em̄ debet homo esse sicut equus z mulus vel aliud animal brutū. **U**n̄ p̄s **N**olite fieri sicut equus z mulus zc. **I**stō peccatum est maximum. ita q̄ predicator propter suam turpitudinem nō audeat nominare: immo inter omnes species luxurie est pessima. **N**am quinque sūt species luxurie. s. simplex fornicatio. stuprum. adulterium. incestus. z peccatū cō-

tra naturam quod est pessimum: **U**n
Gregorius. **B**rauissime peccat adulter
ri. sed grauius incestuosi. sed omnes tras
cendunt contra naturam delinquentes
Unde **A**ugustinus. **V**alde detestabile
esset qd esset mulier accincta gladio z vir
fusa. **I**stud peccatum clamat ad celum
ppter suam enormitatem **E**t est maius
qz si quis cu pproa matre peccaret. **U**n
caute est de hoc peccato loquendu

Quo tempore ab actu matri/
moniali sit abstinendum. **S**

Sciendum q sunt quinqz tempo/
ra in qbus ab actu matrimoni/
ali abstinendum est. **P**rimu tē/
pus est quadragesima ante pascha. qā
tunc legi in capite ieiunij. **E**grediatur
sponsus de cubili suo: z sponsa de thala
mo suo. **E**tiam merito. quia sicut quis
ieiunat a cibo corporali: sic etiam debet
abstinere a delectatōe carnali. z vt ipsi
peccatori a deo dimittatur quod illicite
contra deum p totum annum viuendo
pmisit: **P**er istud sacruz tempus sibi eti
am licita abstrahere debet. **U**n **B**ern.
in sermone de sanctificatione ieiunij **N**ā
in eo q ab ipis licitis abstinemus: ea no
bis illicita condonatur que prius comi
sumus. **U**nde **A**mbrosius. **N**ullus om/
nino in quadragesima vxori sue ante oc
tauas pasce iungat **S**ecundum tem/
pus est quattuor temporum z dies ro/
gationum. quia tunc rogat ecclesia pro
magnis z arduis causis. **P**rimo rogat
deum vt bella sedet que in vere frequen
ter fiūt. **S**ecundo vt teneros fructus cō/
seruet z multiplicet. **T**ertio vt ad recep
tionem spiritus sancti habilitemur. **A**u/
gustinus. **T**empore pcessionis z ieiu/
niorum nō licet coniugibus huenire. qz
tunc a licitis abstinendum est vt facilius
impetretur quod postulatur. **T**ertium
est tempore sacrorum dierum z sacraruz
noctium. **E**xemplum **G**regorij in libro
dialogorum dicit. qd quedam legitima
a viro suo cognita in sabbato de nocte

et cum die dominica pcessionis se coniu
geret: a diabolo rapiebatur coram omni
populo. z multu vexabatur z torqueba
tur ab eo. **Q**uartum est tempus infir/
mitatis feminarum. id est tempore men
strui. quia vt dicit **H**ieronymus. tunc
concipiuntur pueri mēbris cōdemnati z
leprosi. morpheatici z lunatici. z tūc pa
tebunt peccata parentum. **Q**uintum est
tempus pgnationis et purificatiōis.
Unde queritur: vtum liceat petere de
bitum vel reddere tempore pgnatiōis
Respondeo fm **P**etrum lombardū: se
esse potest sine piculo abortus: reddi de
bet. z etiam potest sine peccato mortali
exigi. quia vsus matrimonij nō tm est in
officium. s etiam in remedium. **S**i ve
ro esset periculū pueri existentis in vtero
nō debet exigi nec reddi. quia in matri/
monio principalior est institutio in offici
um qz in remedium. **S**imiliter post p/
tum. id est ante tempus purificatiōis nō
licet eos conuenire. **U**nde **A**ugustinus
Si quis mulieri in puerperio commisi
ceretur peccatū valde magnū ppetrat.
Et mulieres quādoqz ex hoc nō parūt
amplius. quia semen viri cum sanguine
mortificatur. z hoc maxime contingit si
infra decē dies conueniūt. **Q**uot pue
ri sic negliguntur: de quibus reddituri sūt
tales rationem: scz parentes. **E**t valde
absurdū est q homines rationales hoc
tempus nō seruant. **U**nde **A**restoteles
ij. animalium dicit **F**emina elephantis
impregnata a masculo omnino nō tāgē
tur. z post partum quiescit p triennium
Unde etiam dicit **A**ugustinus. qd q tem
pora predicta nō seruant q tales pueri
qd tunc concipiuntur efficiuntur epilenti
ci. ceci. claudi. surdi. stulti. z obsessi a de
mone. **E**t tunc patebunt peccata parē
tum istorū in pueris. **Q**uerit vtum
peccent coniuges exigendo vel reddē
do debitum in solemnitatibus et ieiu/
nijs: **R**espondeo fm **R**aymundum.
Exactus debet reddere nisi caute z sine

